

**PROTOCOL DE LA REAL FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE
PIRAGÜISMO PER A LA PREVENCIÓ, DETECCIÓ I
ACTUACIÓ DAVANT DE L'ASSETJAMENT I ABÚS SEXUAL**

ÍNDEX

I. Justificació

II. Marc legal

III. Objectius i Àmbit d'aplicació

III.I. Objectius

III.II. Àmbit d'aplicació

IV. Mesures de prevenció

V. Procediment d'actuació davant de situacions d'AAS

V.I Inici del procediment

V.II. Reunió del Comité Assessor

V.III. Procediment d'actuació en cas d'AAS sobre un menor d'edat

VI. Avaluació i seguiment del Protocol

ANNEX. Document de coneixement del Protocol

I. Justificació

L'assetjament i l'abús sexual constitueixen modalitat de violència sexual que no només atempten contra la llibertat sexual sinó que també lesionen el dret fonamental a la "integritat física i moral" (Art. 15 C.E.) i constitueixen un atemptat contra la "dignitat i desenvolupament de la personalitat" que, juntament amb els drets inviolables i el respecte a la llei els drets dels altres, són el fonament de l'ordre polític i de la pau social (Art. 10 C.E.).

Els assetjaments i abusos sexuals són experiències traumàtiques que repercuteixen negativament en l'adequat desenvolupament de la personalitat i en l'estat físic i psicològic dels que ho pateixen, especialment si són persones menors d'edat o amb discapacitat.

Els assetjaments i abusos sexuals no escapen de l'àmbit de l'esport ni dels centres on aquest es realitza. S'ha de tindre en compte que les relacions entre els professionals del món de l'esport i les persones que el practiquen són de caràcter vertical, és a dir, impliquen una desigualtat basada en el major poder i autoritat de què disposa la figura del professional. Aquestes relacions asimètriques poden ser utilitzades de manera positiva, per a establir els límits, ensenyar una disciplina i respecte i donar seguretat o, de forma negativa, utilitzant-les per a forçar la realització de conductes que impliquen un greu risc per al desenvolupament de la persona, com són els maltractaments i abusos. S'ha de tenir també en consideració la possibilitat de què es produïsquen situacions d'assetjament i abús sexual entre els propis esportistes.

Les condicions de convivència entre els esportistes i el seu entorn comporten unes peculiaritats que han de ser ateses d'una manera diferent, en particular en l'esport d'alta competició, on necessàriament s'han de complir horaris intensos d'entrenament i de compartir nombroses estàncies i concentracions, així com trasllats i viatges. A més, en l'alta competició, amb l'objecte de facilitar la preparació i l'accés a instal·lacions esportives i altres recursos de qualitat, és habitual que els esportistes s'allotgen en règim intern en residències especialitzades durant llargs períodes de temps, coincidint inclús amb el curs escolar.

Òbviament, aquest especial i estricte règim de convivència pot implicar la separació i allunyament de l'esportista del seu nucli familiar i medi afectiu, circumstàncies que poden afectar al seu desenvolupament personal, el que exigeix una especial cura en el cas de la protecció de les persones menors d'edat.

Davant d'aquesta realitat, diferents organismes, de caràcter nacional i internacional, han anat reconeixent l'existència de l'assetjament i l'abús a l'esport:

En 1998, la II Conferència Mundial sobre la Dona i l'Esport va realitzar la Crida a l'Acció de Windhoek, que considerava la responsabilitat de tots els actors implicats en l'esport de *"assegurar un entorn segur i de recolzament per a les dones que participen en l'esport a tots els nivells, prenent mesures per a eliminar totes les formes d'assetjament i abús, violència i explotació"*.

En 2005, el Parlament Europeu va aprovar la Resolució sobre les dones i l'esport que insta “ [...] als Estats membres i les federacions a que adopten mesures destinades a prevenir i eliminar l'assetjament i l'abús sexual a l'esport, fent aplicar la legislació sobre assetjament sexual en el lloc de treball, a que informen a les atletes i als seus pares sobre el risc d'abús i dels recursos disponibles, a que donen una formació específica al personal de les organitzacions esportives i a que assegurin el seguiment penal i disciplinari corresponent”.

La UNESCO mitjançant el Codi d'Ètica Esportiva estableix que les organitzacions esportives tenen la responsabilitat de “vetlar per la implantació de garanties en el context d'un marc general de suport i protecció a menors, joves i dones, amb l'objecte de protegir de l'abús i l'assetjament sexual als grups abans esmentats i d'impedir l'explotació dels menors, en particular dels que demostren aptituds precoces”.

En 2007, el COI feu pública una Declaració de Consens sobre l'Assetjament i l'Abús Sexual a l'esport, en la que afirmava que “l'assetjament i l'abús sexuals a l'esport no discriminen per motius d'edat, sexe, raça, orientació sexual o discapacitat [...] tant l'assetjament com a l'abús sexual es donen en qualsevol esport i a qualsevol nivell, i sembla ser que amb major freqüència en l'esport d'elit. Els membres de l'entorn de l'atleta que ocupen llocs de poder i autoritat solen ser els principals autors i normalment són amb més freqüència persones del sexe masculí que del femení. [...] La investigació prova que l'assetjament i l'abús sexual en l'esport poden afectar de manera greu i negativa a la salut física i psicològica de l'atleta, donant lloc a una reducció del rendiment i provocant la marginació de l'atleta. La informació clínica indica que les malalties psicossomàtiques, l'ansietat, la depressió, l'abús de substàncies, les autolesions i els suïcidis són algunes de les greus conseqüències per a la salut.”.

Amb un caràcter més transversal, el Conveni del Consell d'Europa per a la protecció dels xiquets contra l'explotació i l'abús sexual, fet a Lanzarote el 25 d'octubre de 2007, ratificat per Espanya en 2010 i d'obligat compliment pels Estats Membres, suposa l'adopció d'un ampli conjunt de mesures que afecte tant a la definició legal dels delictes com a tot allò relatiu a la prevenció de la violència sexual contra xiquets, xiquetes i adolescents en tots els contextos i àmbits, incloent també –per tant- l'esportiu. El present Protocol assumeix aquests principis en el seu àmbit d'actuació.

Al nostre país, el ple del Senat en 2013, en la seua sessió número 41, va aprovar una moció en la que s'insta al Govern a l'adopció de determinades mesures per a evitar l'abús sexual, especialment infantil i juvenil, en l'esport, amb el següent text:

“El Senat insta al Govern a:

- 1. Sensibilitzar als agents del món de l'esport del problema i de les diferents formes de violència sexual que tenen lloc en l'esport.*
- 2. Implementar estratègies de prevenció de l'abús sexual infantil i juvenil en les organitzacions esportives espanyoles.*
- 3. Impulsar l'elaboració i aplicació de codis ètics i de conducta per als entrenadors i altre personal de l'àmbit esportiu, tant si treballen amb adults com amb xiquets.*

4. Posar en marxa, en col·laboració amb les federacions esportives espanyoles, cursos de formació destinats a entrenadors i personal de l'àmbit esportiu per a previndre i detectar els casos d'abusos sexuals".

Conforme a aquestes recomanacions i conscients de la rellevància d'aquesta problemàtica, el Consell Superior d'Esports, com a responsable de l'actuació de l'Administració General de l'Estat en l'esport, estima necessari actuar de manera responsable i eficaç impulsant una sèrie de mesures de diversa naturalesa dirigides a sensibilitzar a l'entorn esportiu, així com a prevenir, detectar i evitar dites situacions.

Seguint aquestes orientacions, la Real Federación Española de Piragüismo aprova el present protocol per considerar que és un instrument molt eficaç en la prevenció, detecció i intervenció en situacions de risc davant assetjaments i abusos sexuals.

II- Marc legal

Els assetjament i abusos sexuals estan considerats com delictes pel Codi Penal (L.O. 10/1995 de 23 de novembre del Codi Penal, L.O. 11/1999 de 30 d'abril)

Capítol	Articles	Concepte	Defineix/Delimita
II	181-183	Abusos sexuals	Actes no violents, però no consentits o amb consentiment viciat. En qualsevol cas s'entén que existeix consentiment viciat en aquell prestat pels menors de 13 anys o per persones provades de sentit o on s'abusara del seu trastorn mental.
III	184	Assetjament sexual	Sol·licitud de favors sexuals per qui té una posició preeminent respecte a la víctima.

III. Objectius i Àmbit d'aplicació

III.I Objectius

1. Prevenir possibles situacions d'assetjament i abús sexual entre professionals i esportistes federats i altres persones que presten servicis per a la Real Federación Española de Piragüismo.
2. Establir un procediment d'actuació davant indicis de situacions d'assetjament i abús sexual.
3. Promoure un context social de rebuig i una adequada resposta davant qualsevol modalitat de violència sexual contra adults i persones menors d'edat.

III.II Àmbit d'aplicació

Aquest Protocol serà d'aplicació als professionals i esportistes federats, així com altres persones que presten els seus servicis per a la Real Federación Española de Piragüismo respecte d'actes que tinguen lloc durant les concentracions i esdeveniments esportius en els que participe la Federació.

El present Protocol es dirigeix tant a les persones menors d'edat com als adults, contemplant-se procediment diferenciats en cada cas, ja que ha de tenir-se en compte l'especial condició de vulnerabilitat dels xiquets, xiquetes i adolescents. Les persones menors d'edat poden estar exposades a un major risc de ser manipulats i coaccionats per part de/dels agressor/s i presenten majors dificultats que els adults per a revelar aquestes situacions, sobretot si són exercides per persones amb un ascendent d'autoritat (real o percebuda) sobre ells i/o amb la que mantenen un lligam emocional.

IV. Mesures de prevenció

1. La Real Federación Española de Piragüismo donarà l'oportuna difusió del contingut del Protocol i facilitarà la deguda formació, informació i sensibilització en aquesta matèria entre els seus federats i usuaris dels seus centres i instal·lacions esportives.
2. Descripció dels riscos potencials associats a les activitats esportives i les possibles mesures preventives en la Real Federación Española de Piragüismo.

ESP AIS	ACTIVITAT	ACCIONS PREVENTIVES
Sala fisioteràpia	<ul style="list-style-type: none"> • Tractament fisioterapèutic	<ul style="list-style-type: none"> • Fer públic l'horari d'utilització de la Sala, indicant el nom del professional i el del pacient. • No tancar amb clau la porta de la sala durant la seua utilització.
Despatxos	<ul style="list-style-type: none"> • Reunions entre tècnics. • Reunions amb	<ul style="list-style-type: none"> • No tancar amb clau els despatxos durant la

	esportistes. <ul style="list-style-type: none"> • Reunions amb altres adults (pares, àrbitres, entrenadors...) 	seua utilització. <ul style="list-style-type: none"> • Controlar mitjançant un registre l'ús del despatx, on constarà l'horari i les persones que accedeixen al mateix.
Habitacions	<ul style="list-style-type: none"> • Lloc de descans i pernocta durant una concentració. 	<ul style="list-style-type: none"> • Els menors d'edat han d'estar separat de la resta d'esportistes. • Les habitacions dels menors seran dobles. • Controlar les visites pel responsable de concentració. • Prohibició de compartir habitació adults i menors d'edat.

V. Procediment d'actuació davant de situacions de AAS

La detecció de l'assetjament i abús sexual consisteix a reconèixer o identificar una possible situació d'assetjament o abús sexual. La detecció és la primera condició per a poder intervindre en aquests casos i possibilitar així l'ajuda a la víctima que pateix aquest problema. Ha de ser el més ràpida possible per a evitar la gravetat de les conseqüències i incrementar les possibilitats d'èxit de la intervenció, tractar les seqüeles, previndre la repetició, etc.

Per a tractar les situacions d'assetjament i abús sexual, el President de la Real Federación Española de Piragüismo nomenarà:

- Un Delegat de Protecció, entre persones properes als esportistes, coneixedores de l'entorn esportiu i amb especial sensibilitat i capacitat de comunicació per a tractar els temes d'aquest Protocol.
- Un Comité Assessor, que estarà format pel President de la Federació que el presidirà, i dos membres de la Federació, preferentment amb coneixements de Dret, Psicologia o Medicina.

V.I Inici del procediment

El procediment s'inicia amb la comunicació verbal o escrita formulada per la víctima, el seu representant legal, o qualsevol persona que tinga coneixement de la situació d'assetjament o abús sexual. Si la comunicació es formulara verbalment es procurarà, sempre que siga possible, la seua posterior ratificació per escrit. També es podrà iniciar quan el Delegat de Protecció tinga coneixement de possibles assetjaments o abusos sexuals per qualsevol altra via.

Per a facilitar aquesta comunicació la Real Federación Española de Piragüismo habilitarà un compte de correu electrònic. El Delegat de Protecció ho posarà immediatament en

coneixement del President de la Real Federación Española de Piragüismo i recavarà la major informació possible per a poder efectuar una primera valoració.

A tal efecte, el Delegat de Protecció entrevistarà a les persones afectades –denunciant, denunciat, presumpta víctima- i als testimonis i altres persones d'interés, si hi ha.

Dins dels 10 dies naturals des del coneixement dels fets, el Delegat de Protecció haurà d'elaborar un informe amb la seua corresponent valoració i proposta d'actuacions per a remetre'l al Comité Assessor.

La investigació haurà de realitzar-se d'acord amb els principis de confidencialitat, celeritat, prudència i amb la màxima sensibilitat i respecte per a les persones implicades, prioritzant en els casos en que es vegem involucrats persones menors d'edat, la seua protecció i prevalent l'Interés Superior del Menor en tot el procediment.

V.II Reunió del Comité Assessor

El Comité Assessor haurà de reunir-se amb caràcter urgent per a valorar l'informe i proposta del Delegat de Protecció, el qual assistirà a la Reunió del Comité amb veu, però sense vot.

El Comité Assessor adoptarà alguna de les següents decisions en el termini màxim de cinc dies hàbils:

- A. Arxivar el cas per considerar que no ha existit assetjament ni abús sexual.
- B. Si de l'informe es poden derivar indicis d'assetjament o abús sexual, però no suficients per a determinar la seua existència, acordarà continuar el procediment, designant, com instructor, a un dels seus membres, qui haurà de realitzar les pertinents accions per a recopilar la possible informació complementària que poguera existir i determinar si s'aprecien o no indicis suficients de situació d'assetjament o abús sexual. Un cop finalitzada aquesta investigació, l'Instructor elaborarà un informe que presentarà al Comité dins del termini de cinc dies hàbils.
- C. En cas que el Comité Assessor confirme l'existència d'un possible assetjament o abús sexual, adoptarà alguna/es de les següents mesures:
  - Acompanyament, suport i assessorament a la persona afectada.
  - Comunicació al Jutjat de Guàrdia o a la Fiscalia del presumpte assetjament o abús sexual en el cas de menors.
  - En el seu cas, prohibició d'entrada a les instal·lacions adscrites a la Real Federación Española de Piragüismo.
  - Qualsevol altra que, d'acord amb la legislació vigent, poguera ser d'aplicació.

En qualsevol cas, la víctima podrà exercir les actuacions pertinents en defensa dels seus drets.

V.III Procediment d'actuació en cas d'assetjament o abús sexual sobre un menor d'edat.

Quan la comunicació rebuda pel Delegat de Protecció sobre un possible assetjament o abús sexual afecte a un menor d'edat, serà posada immediatament en coneixement del President de la Real Federación Española de Piragüismo, qui donarà trasllat dels fets a la Fiscalia de Menors i, en aquells casos en què es tracte d'una situació exercida per persones alienes a la família del menor d'edat, també als seus pares o tutors.

En qualsevol cas, la Real Federación Española de Piragüismo portarà a terme, en l'àmbit de les seues competències, totes les actuacions necessàries per a la defensa i protecció del menor.

VI. Avaluació i seguiment del Protocol

Amb caràcter anual, el Comité Assessor realitzarà una avaluació de l'adequació del Protocol a les necessitats pel qual va ser creat i, en el seu cas, portarà a terme les modificacions oportunes.

Per a efectuar una avaluació del funcionament del Protocol es celebrarà, com a mínim, una sessió anual. La sessió serà convocada pel President de l'esmentat Comité, havent d'assistir a la mateix el Delegat de Protecció.

A Madrid, el 18 de setembre de 2014

EL PRESIDENT DE LA RFEP

Signat: Juan José Román Mangas

Aquest document serà de coneixement públic a través de la web de la RFEP.